

УДК 343.8:343.352(477)

DOI 10.32755/sjlaw.2026.048

Івашко С. В.,

кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри
кримінально-виконавчого та кримінального права,
Пенітенціарна академія України, м. Чернігів, Україна
ORCID: 0000-0003-2547-9276

ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

У статті досліджено та охарактеризовано загальносоціальні заходи запобігання корупційним правопорушенням у кримінально-виконавчій системі України в їх соціально-економічному, культурно-виховному та політико-правовому аспектах. Наголошено на тому, що поширення фактів корупції негативно впливає на ефективність діяльності кримінально-виконавчої системи України, сприяє зростанню пенітенціарної злочинності, підриває репутацію і знижує довіру до її діяльності.

***Ключові слова:** воєнний стан, детермінанти, ДКВС України, запобігання, злочинність, корупційне кримінальне правопорушення, корупція, кримінально-виконавча система України, персонал, пенітенціарна система.*

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямів роботи кримінально-виконавчої системи України є вдосконалення системи заходів запобігання та протидії корупції серед її співробітників. Удосконалення наявних і запровадження нових антикорупційних заходів повинно призупинити тенденцію щодо збільшення кількості корупційних правопорушень серед співробітників кримінально-виконавчої системи, забезпечити їх ефективну діяльність відповідно до суспільного призначення.

Корупційні відносини у кримінально-виконавчій системі мають край руйнівний характер та сприяють іншим видам правопорушень, зокрема незаконному пересиланні до місць несвободи заборонених предметів, формуванню та поповненню кримінальних бюджетів злочинних спільнот, стимулюють випадки катування ув'язнених як засіб отримання неправомірної вигоди посадовими особами адміністрації місць несвободи, тощо.

Необхідною передумовою вдосконалення системи загальносоціальних заходів запобігання корупційним правопорушенням насамперед є комплексне наукове й сучасне

дослідження заходів соціально-економічного, культурно-виховного та політико-правового характеру, покликаних здійснювати значний вплив на масштаби і ступінь поширення корупції у кримінально-виконавчій системі України, оскільки антикриміногенний потенціал цих заходів доволі високий.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організаційно-правові аспекти забезпечення адміністративно-правового механізму протидії корупції вивчали науковці у своїх дослідженнях, про що свідчать публікації С. М. Алфьорова, А. В. Гайдука, З. С. Гладуна, Д. Г. Заброди, Ю. П. Мірошника, С. С. Рогульського, О. В. Терещука, Р. М. Тучака та інших учених.

Також науковці досліджували корупцію через призму інших галузей права: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, А. І. Берлач, Ю. П. Битяк, В. Т. Білоус, І. Г. Богатирьов, І. Л. Бородін, Н. П. Бортник, М. Ю. Віхляєв, В. М. Гаращук, В. В. Галунько, В. В. Зуй, С. К. Гречанюк, Є. В. Додін, Р. А. Калюжний, С. В. Ківалов, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, О. В. Кузьменко, Д. М. Лук'янець, П. С. Лютіков, Т. О. Мацелик, В. Я. Настюк, В. Я. Тацій та інші.

Безпосереднього дослідження корупції як комплексного наукового поняття, удосконалення заходів протидії корупції займались вітчизняні вчені Є. А. Бовкун, О. Ю. Бусол, В. Д. Гвоздецький, Є. В. Глушко, А. І. Дьомін, З. Р. Кісіль, О. В. Клок, Ю. В. Коваленко, І. В. Коруля, В. О. Лисенко, В. І. Литвиненко, І. П. Лопушинський, В. В. Мاستицький, М. І. Мельник, Є. В. Невмержицький, Є. Д. Скулиш, С. Г. Стеценко та інші.

Проте, незважаючи на велику кількість праць, присвячених проблемам запобігання корупції, питання антикорупційної діяльності кримінально-виконавчої системи не розглядались, тому потребують додаткових розроблень.

Метою статті є дослідження та характеристика загальносоціальних заходів запобігання корупційним правопорушенням у кримінально-виконавчій системі України в їх соціально-економічному, культурно-виховному та політико-правовому аспектах.

Виклад основного матеріалу. Запобігання кримінальним правопорушенням є одним із пріоритетних напрямів розвитку

та реформування всіх органів державної влади та управління, у тому числі кримінально-виконавчої системи України.

Криміногенна ситуація, яка склалася в останнє десятиліття в Україні, характеризується, зокрема, небувалим поширенням корупційних проявів. Цей факт визнаний не лише фахівцями в галузі юриспруденції, а й на найвищому політичному рівні нашої країни, відображений у законодавчих актах, підкреслюється іноземними експертами. За даними глобальної антикорупційної неурядової організації *Transparency International*, індекс сприйняття корупції (ІСК) в Україні у 2018 р. дещо покращився: 32 бали і 120-те місце серед 180 країн. Таким чином, Україна здобула ще 2 бали та піднялася на 10 місце (результат за 2017 рік – 30 балів, 130-те місце). Згідно з рейтингом, опублікованим *Transparency International* у 2024 році, Україна посідає 105-те місце зі 180 країн, отримавши 35 балів. Порівняно з попереднім роком Україна за індексом сприйняття корупції втратила лише один бал. *Transparency International* як причину цього вказує наявність формального підходу до реформ або їхнє гальмування, що і стало наслідком зниження показників [1].

Поширені факти корупції негативно впливають на ефективність діяльності кримінально-виконавчої системи України, сприяють зростанню пенітенціарної злочинності, підривають репутацію і знижують довіру до її діяльності. Суспільна небезпека корупційних правопорушень полягає в тому, що вони вчиняються тими посадовими особами, на яких насамперед лежить обов'язок дотримання закону.

Запобігання корупційній злочинності являє собою комплексний організований і науково обґрунтований процес впливу держави та інших спеціально уповноважених суб'єктів на формування негативних факторів корупційної злочинності та протікання корупції у суспільстві. Одним із ключових напрямів такого запобігання виступає запобігання корупційній злочинності, попереджувальний зміст якого саме і зосереджується на усуненні та нейтралізації причин і умов корупційної злочинності, а також інших криміногенних чинників, що позначаються на формуванні особистості осіб, які

вчиняють корупційні злочини. Теоретико-методологічне забезпечення корупційній злочинності виділяє пріоритетне значення запобігання цьому соціально-правовому явищу поряд з іншими формами боротьби [2, с. 79].

Запобігання злочинам корупційної спрямованості – це стратегічний напрям антикорупційної діяльності. Будучи складовою такої діяльності, запобігання досліджуваним злочинам водночас є також складовою протидії злочинності. Отже, воно базується на тих загальних засадах запобігання злочинності, які вироблені теорією та практикою протидії злочинності [3, с. 128].

У кримінологічній науці першим рівнем у системі запобігання кримінальним правопорушенням є *загальносоціальний*. Класичний підхід до кримінологічної функції на цьому рівні полягає у визначенні детермінант злочинності, пов'язаних з рівнем економічного розвитку, сукупністю соціальних проблем держави та якістю нормативно-правового регулювання соціально-економічної та політичної діяльності. Відповідно до таких детермінант формуються кримінологічні заходи, здатні їх усунути / зменшити вплив / скоротити [4, с. 9].

Як зазначає вітчизняний учений А. В. Іванов, з часом накопичення людством досвіду у сфері запобігання злочинності став очевидним висновок: куди гуманніше, ефективніше та дешевше застосовувати заходи запобіжної, ніж карної репресії, прогресивним є шлях не накладення санкції за злочини, а ліквідація їх першопричини соціального, економічного та іншого характеру, виховування осіб у дусі дотримання законів, усвідомлення їх доцільності тощо [5, с. 130].

Схожої думки дотримується Г. В. Войтов, який слушно зауважив, що з економічної точки зору вжиття запобіжних заходів є набагато ефективнішим, ніж усунення негативних наслідків корупційних явищ, оскільки застосування репресивно-каральних методів потребує значних ресурсних витрат. Саме через інструменти профілактики, які застосовуватимуться на рівні всього суспільства, певних соціальних груп, окремих осіб, можна створити умови правомірних, некорупційних відносин [6, с. 78].

Кримінологічна доктрина під загальносоціальним запобіганням розуміє сукупність соціально-економічних, культурно-виховних та правових заходів, спрямованих на подальший розвиток та вдосконалення суспільних відносин і разом з тим усунення (або нейтралізацію) причин та умов злочинності [7, с. 54].

Загальносоціальні заходи запобігання злочинам О. М. Литвинов визначає як сукупність ефективних заходів соціально-економічного, правового, ідеологічного, організаційно-управлінського, культурно-виховного змісту, спрямованих на подальший розвиток та вдосконалення суспільних відносин й усунення чи нейтралізацію детермінант злочинності [8, с. 111].

Український учений-кримінолог І. Г. Богатирьов зазначає, що загальносоціальне запобігання – це соціальна реакція держави і суспільства на злочинність, запобіжний потенціал якого передбачає протидію негативним явищам і процесам, які сприяють виникненню злочинності, стимулюють законотворчу поведінку населення країни. Загальносоціальне запобігання містить комплекс політичних, соціально-економічних та культурно-виховних заходів [9, с. 115–116].

Науковець А. П. Закалюк підкреслює, що, на відміну від спеціально-кримінологічних заходів, загальносоціальні насамперед спрямовані на розв'язання соціальних та економічних проблем, які існують у суспільстві, його криміногенних протиріч (матеріальний добробут населення, його культура, свідомість тощо) [10, с. 327].

Схожої думки дотримується В. В. Коваленко, який зазначає, що загальносоціальне запобігання злочинам не є предметом тільки кримінологічної науки, оскільки загальносоціальні заходи проводяться і поза рамками боротьби зі злочинністю та спрямовані на виконання загальних завдань: стабілізації економіки, розвитку соціальної сфери, поліпшення морально-психологічної атмосфери в суспільстві тощо. Водночас помилки під час розроблення та впровадження економічної, соціальної, культурно-духовної політики держави можуть сприяти сплеску злочинних діянь у суспільстві або в його окремих регіонах. Ось чому кримінологи відстежують процеси

розроблення і реалізації політики держави в усіх сферах суспільства [11, с. 13].

Серед заходів загальносоціального рівня особливе значення мають *соціально-економічні заходи*, оскільки левову частку детермінант кримінальних правопорушень корисної спрямованості вчені-кримінологи пов'язують з незадовільним соціально-економічним забезпеченням.

Належною мірою впорядкований і такий, що відповідає нормам законодавства, порядок суспільних відносин в економічній сфері є запорукою стабільного розвитку держави, безпеки її громадян, інвестицій в економіку, зростання наповнення фінансовими ресурсами державного бюджету, створення робочих місць, підвищення життєвого рівня населення, та й загалом він створює економічні передумови для побудови громадянського суспільства і правової держави.

І навпаки, порушення процесів сталого розвитку та перебігу суспільних відносин в окреслених сферах призводить до суспільно шкідливих (небезпечних) наслідків, що виявляються в падінні кількісно-якісних показників у різних галузях національної економіки, зменшенні авторитету держави як перед власними громадянами, так і на міжнародному рівні, зниженні життєвого рівня населення, посиленні впливу та захопленні влади олігархічними, організованими злочинними групами, загрожує державному суверенітету [12, с. 184].

Як слушно зауважив О. С. Ішук, загальносоціальне запобігання злочинності передбачає подолання економічної кризи, підвищення добробуту населення, покращення охорони здоров'я, освіти, екологічної політики та інші соціальні заходи захисту населення [13, с. 324–325].

Науковець В. В. Сазонов обґрунтовано називає загальносоціальні заходи неконкретними, оскільки вони не прив'язані до певного економічного середовища чи галузі економіки, а взагалі можуть торкатися загальносоціальних проблем суспільства [14, с. 242].

Погоджуємося з думкою Н. А. Никифоренка, що саме соціально-економічні заходи є основою ефективної державної політики із запобігання корупції загалом та кримінальним

правопорушенням, пов'язаним з корупцією, зокрема через зміцнення економіки, у тому числі шляхом протидії тіньовій економіці держави, встановлення конкурентної заробітної плати за працю тощо. Підґрунтям успішного загальносоціального запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з корупцією, є насамперед сталий економічний розвиток, формування базових передумов економічного росту через утримання низького рівня інфляції та створення стійкої фінансової системи [15, с. 242].

На нашу думку, провідну роль у соціально-економічних заходах запобігання корупції в державних органах, у тому числі у кримінально-виконавчій системі України, відіграє механізм державного регулювання оплати праці.

Вказаний механізм передусім базується на співвідношенні таких складових, як мінімальна заробітна плата, граничні розміри її зростання у період інфляції, податкова політика; загальний порядок індексації доходів, форми і системи оплати праці тощо; розміри тарифних ставок і окладів, доплат та надбавок; середня заробітна плата [16].

Забезпечення належної заробітної плати є дієвим заходом загальносоціального запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією кримінальним правопорушенням, адже, як відомо, гідна оплата праці працівників зменшує стимул до вчинення корупційних діянь, зокрема отримання неправомірної вигоди, незаконного збагачення, і як результат – порушення вимог фінансового контролю, пов'язаних з декларуванням. Однак встановлення належної матеріальної винагороди за виконання професійних обов'язків – не єдина передумова формування чесного, компетентного і дисциплінованого апарату. До таких умов можна також віднести: дотримання принципу відбору і просування кадрів на основі об'єктивної оцінки їх професійної придатності, стабільність правових норм, які регламентують відносини, пов'язані з просуванням особи по кар'єрних сходах (у службовій або іншій діяльності), надання соціального пакета, а також моральних винагород за результатами виконання професійних обов'язків. Це дає особі можливість планувати кар'єру, підвищувати свою кваліфікацію, створювати

позитивний імідж як для себе особисто, так і для місця роботи загалом [17, с. 41–42].

Крім того, невід'ємною складовою загальносоціального запобігання правопорушенням корупційної спрямованості у кримінально-виконавчій системі України має бути зміцнення правового становища та соціальної захищеності її співробітників у державі та в суспільстві.

Іншим не менш важливим заходом соціальної захищеності персоналу ДКВС України є вирішення питань забезпечення їх житлом. Житлова проблема для співробітників органів і установ виконання покарань належить до однієї з найгостріших. Багато співробітників ДКВС України є колишніми сільськими жителями і в цей час проживають на квартирах і в гуртожитках, на оплату яких йде значна частина грошового утримання. Відсутність стабільності в житловому питанні й неможливість розв'язати цю проблему законними засобами найчастіше штовхає співробітників ДКВС України на вчинення злочинів корупційної спрямованості [11, с. 141].

Не менш важливим видом загальносоціальних заходів запобігання корупційним правопорушенням у кримінально-виконавчій системі України є *культурно-виховні заходи*.

Досліджуючи культурно-психологічні фактори виникнення корупційної злочинності, учені-кримінологи виділяють такі: а) зорієнтованість значної частини населення на протиправне вирішення життєвих питань, унаслідок чого корупція із соціальної аномалії перетворюється у правило поведінки; б) низька психологічна готовність громадян до протидії корупції та відсутність належного механізму залучення громадян до здійснення соціального контролю за діяльністю службових осіб органів влади та місцевого самоврядування; в) корислива спрямованість багатьох державних службовців, що призводить до порушення закону, норм моралі та професійної етики; г) моральна деформація частини керівників, яка проявляється як у вчиненні ними злочинів, так і в поблажливому ставленні до корупційних діянь з боку підлеглих (кругова порука) [18, с. 424–425].

На наше переконання, на відміну від соціально-економічних заходів, де основну роль відіграє держава, культурно-виховні заходи мають здійснюватися децентралізовано, проростаючи «знизу», через самосвідомість та належність до громадянського суспільства, а не нав'язані владним примусом. Ці заходи мають насамперед спрямовуватися на формування у громадян такої системи цінностей, в основі якої є нетерпимість до вчинення кримінальних правопорушень, у тому числі у кримінально-виконавчій системі. Зважаючи на те, що суб'єкти вчинення вказаних кримінальних правопорушень є спеціальними, тобто посадовими особами, ці заходи спрямовані насамперед саме на посадових осіб з метою формування у них антизлочинної культури [19, с. 355].

Важливим елементом діяльності з профілактики правопорушень корупційної спрямованості у ДКВС України, як стверджує В. О. Лисенко, є вдосконалення психологічного забезпечення персоналу кримінально-виконавчої служби. Під психологічним забезпеченням він розуміє систему організаційних і психологічних заходів, спрямованих на вдосконалення роботи з кадрами та підвищення їх професійної діяльності. При цьому вплив психологічного забезпечення на запобігання злочинам корупційної спрямованості може здійснюватися, по-перше, під час відбору кандидатів для служби в ДКВС України, по-друге, під час повсякденного проходження служби [3, с. 147–148].

Разом з тим, як показують різні дослідження, навіть у психологічно стійких співробітників органів і установ виконання покарань з плином служби можливості механізмів психологічного захисту значно зменшуються, що призводить до проявів їх професійної деформації. Одним із таких проявів професійної деформації є нездатність співробітників протистояти негативному впливу антисоціального середовища, що виражається в копіюванні поведінкових установок злочинних елементів, зниженні рівня правосвідомості, переосмисленні правомірності своєї поведінки та інших діях [20, с. 15].

Погоджуємося з тим, що професійне та ефективне психологічне забезпечення, засноване на сучасних наукових методиках, може стати дієвим інструментом у запобіганні корупційним правопорушенням у кримінально-виконавчій системі.

Також слід зазначити, що важливим елементом культурно-виховних заходів запобігання корупційним правопорушенням є проведення ефективної виховної роботи зі співробітниками органів кримінально-виконавчої системи.

Так, до числа значущих компонентів діяльності з удосконалення виховної роботи науковці відносять: розроблення і реалізацію порядку здійснення урочистих ритуалів у системі ДКВС України; створення при кожному органі та установі ДКВС України правової бібліотеки, де співробітники могли б знайомитися з чинним законодавством, відомчими наказами та іншими правовими документами; розширення діяльності відомчих засобів масової інформації, перетворення їх на трибуну для пропаганди дотримання закону, нетерпимості до злочинності, корупції; взаємодія і конструктивна співпраця органів і установ ДКВС України з правозахисними і громадськими організаціями; залучення до виховання особового складу громадських організацій, учасників бойових дій, ветеранів ДКВС України, релігійних організацій тощо [3, с. 152].

У запобіганні корупційним правопорушенням у кримінально-виконавчій системі необхідно використовувати потужний антикриміногенний потенціал громадськості. Так, М. Г. Колодажний зазначає, що його використання є вкрай актуальним для сучасної України. За умов мудрої державної політики, поступових і виважених кроків з боку органів кримінальної юстиції цілком можна змінити акценти у бік значущості профілактичної діяльності різних суб'єктів запобігання злочинності. Головною метою такого процесу (через це свого часу пройшли провідні країни світу) має бути суттєве зниження рівня злочинності в Україні шляхом запобігання злочинності громадськістю як основним суб'єктом такої діяльності. При цьому скоротяться бюджетні витрати на утримання судових і правоохоронних органів, відповідно,

зростуть участь та особиста відповідальність кожного громадянина у спільній справі протидії злочинності [21, с. 273].

Основними напрямками *правових засобів* загальносоціального запобігання є системне вдосконалення правового регулювання суспільних відносин та підвищення правової свідомості населення. Правові превентивні заходи спрямовуються на вдосконалення відносин у соціально-економічній, податковій, валютній, митній, бюджетній, правоохоронній та інших сферах [19, с. 356].

Політико-правові заходи загальносоціального запобігання реалізуються шляхом забезпечення правотворчої діяльності, метою якої є стабілізація законодавства та приведення його у відповідність до сучасних тенденцій державотворення, а також крізь призму подальшого проведення правової реформи в частині здійснення державної політики України [4, с. 47].

Як слушно зауважив Н. А. Никифоренко, аналіз системи загальносоціальних заходів запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з корупцією, буде неповним без розгляду правових заходів. Учений пропонує такі правові заходи запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з корупцією: удосконалення чинного законодавства (кримінального, кримінального процесуального, адміністративного, цивільного та ін.), яке має передбачати цілісну систему заходів запобігання корупції, у тому числі вдосконалення нормативного регулювання проведення конкурсних відборів кандидатур на заміщення посад відповідних суб'єктів декларування; розвиток політичної структури та свідомості суспільства, передусім його громадянських інституцій; дотримання чіткої послідовності в процесі реалізації антикорупційної політики, результатом чого має бути утвердження в суспільстві позиції про невідворотність покарання за вчинення корупційних діянь; встановлення ефективного парламентського контролю за діяльністю вищих посадових осіб органів державної влади тощо [15, с. 545].

Висновки. Корупція як негативне соціально-правове явище потребує посилення як загальнодержавних заходів щодо запобігання та протидії їй, так і в окремих її ланках, особливо у

кримінально-виконавчій системі України. У зв'язку з цим на особливу увагу заслуговують наукові праці, у яких досліджується проблематика запобігання корупційним правопорушенням, у тому числі у кримінально-виконавчій системі.

Загальносоціальні заходи запобігання корупційним правопорушенням у кримінально-виконавчій системі виражені у соціально-економічному, культурно-виховному та політико-правовому аспектах, пов'язані з поліпшенням умов праці (служби) та відпочинку персоналу органів кримінально-виконавчої системи, забезпеченням належного рівня матеріального забезпечення, зміцненням соціально-правового статусу, посиленням дисципліни, а також іншими позитивними змінами у функціонуванні системи загалом.

Список використаних джерел

1. Індекс сприйняття корупції-2018. Transparency International. 2018. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnuyattya-koruptsiyi-2018/> (дата звернення: 06.01.2026).

2. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. Київ: Атіка, 2001. 304 с.

3. Лисенко В. О. Запобігання злочинам корупційної спрямованості у Державній кримінально-виконавчій службі України: дис. ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ, 2014. 246 с.

4. Назимко Є. С., Пономарьова Т. І. Запобігання кримінальним правопорушенням у сучасній кримінології: теорія та практика: монографія. 2-ге вид., переробл. та доповн. Київ: Дакор, 2024. 312 с.

5. Іванов А. В. Податкова злочинність: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2015. 259 с.

6. Войтов Г. В. Адміністративно-правові засади запобігання корупції в органах і установах виконання кримінальних покарань України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2021. 261 с.

7. Голіна В. В., Валуйська М. Ю., Головкін Б. М. та ін. Кримінологія: підручник. Харків: Право, 2014. 440 с.

8. Литвинов О. М. Загальносоціальний вектор у механізмі протидії злочинності та фактори, що його обумовлюють. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2008. Вип. 41. С. 111–117.

9. Богатирьов І. Г., Колб О. Г., Топчій В. В. та ін. Кримінологія: академічний підручник. Чернівці: Технодрук, 2020. 336 с.

10. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3-х кн. Кн. 1. Київ : Ін Юре, 2007. 432 с.
11. Коваленко В. В. Загальносоціальні умови профілактики злочинів в економічній сфері. *Право України*. 2004. № 8. С. 12–18.
12. Пузирьов М. С., Дзюба В. С. Економічна злочинність в умовах воєнного стану як загроза національній та державній безпеці України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. Спецвип. № 1. С. 184–190.
13. Іщук О. С. Теоретико-методологічні та практичні засади кримінологічної діяльності органів прокуратури України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2016. 399 с.
14. Сазонов В. В. Кримінологічне забезпечення економічної безпеки України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2020. 416 с.
15. Никифоренко Н. А. Загальносоціальні заходи запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з корупцією. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 543–546.
16. Машевська А. А. Зарубіжний досвід використання системи праці та мотивації працівників підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10175> (дата звернення: 06.01.2026).
17. Дейнека О. Г., Дзядук Г. О. Антикорупційна діяльність у сфері публічного управління та адміністрування : конспект лекцій. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 51 с.
18. Литвинов О. М. та ін. Кримінологія. Академічний курс : підручник. Київ : Кондор, 2018. 588 с.
19. Івашко С. В., Петренко С. В. Загальносоціальні заходи запобігання злочинності в бюджетній сфері. *Київський часопис права*. 2025. № 2. С. 352–357.
20. Богатирьов А. І. Вчинення корупційного правопорушення як одна зі стадій прояву професійної деформації персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України. *Актуальні проблеми запобігання корупційним проявам у Державній кримінально-виконавчій службі України* : матеріали наук.-практ. семінару (м. Київ, 12 квітня 2012 р.). Київ : ДПтС України, 2012. С. 15–17.
21. Колодяжний М. Г. Світова практика участі громадськості у протидії злочинності. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2012. № 3. С. 265–273.

Ivashko S.,

Candidate of Law, Associate Professor,
Head of the Department of Criminal-Executive and Criminal Law,
Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv, Ukraine,
ORCID: 0000-0003-2547-9276

GENERAL SOCIAL MEASURES FOR THE PREVENTION OF CORRUPTION OFFENSES IN THE CRIMINAL- EXECUTIVE SYSTEM OF UKRAINE

The article examines and characterizes general social measures for the prevention of corruption offenses in the criminal-executive system of Ukraine, based on an analysis of the current state of legislation and statistical data, considered through their socio-economic, cultural-educational, and political-legal dimensions.

It is established that corruption offenses are destructive in nature and contribute to other types of offenses, in particular the illegal delivery of prohibited items to places of deprivation of liberty, the formation and replenishment of criminal budgets of organized criminal groups, as well as the stimulation of cases of torture of prisoners as a means of obtaining undue benefits by officials of the administration of places of detention, etc.

Emphasis is placed on the fact that the spread of corruption negatively affects the effectiveness of the criminal-executive system of Ukraine, contributes to the growth of penitentiary crime, undermines its reputation, and reduces public trust in its activities. The social danger of corruption offenses lies in the fact that they are committed by officials who bear, first and foremost, the duty to ensure compliance with the law.

It is concluded that general social measures for preventing corruption-related offenses in the penitentiary system are manifested in socio-economic, cultural-educational, and political-legal aspects and are associated with improving working (service) and rest conditions for the personnel of penitentiary bodies, ensuring an adequate level of material support, strengthening social and legal status, enhancing discipline, as well as other positive changes in the functioning of the system as a whole.

Key words: martial law, determinants, State Criminal-Executive Service of Ukraine, prevention, crime, corruption-related criminal offense, corruption, criminal-executive system of Ukraine, personnel, penitentiary system.

References

1. Transparency International (2018), *Corruption Perceptions Index 2018*, available at: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2018/> (accessed 06 January 2026).
2. Melnyk, M. I. (2001), *Corruption: essence, concept, measures of counteraction*, Atika, Kyiv.

3. Lysenko, V. O. (2014), *Prevention of corruption-oriented crimes in the State Criminal-Executive Service of Ukraine* : Candidate of Law dissertation, Dnipropetrovsk.
4. Nazymko, E. S. and Ponomaryova, T. I. (2024), *Prevention of criminal offenses in modern criminology: theory and practice*, 2nd ed., Dakor, Kyiv.
5. Ivanov, A. V. (2015), *Tax crime: criminological characteristics, determination, and prevention* : Candidate of Law dissertation : 12.00.08, Kharkiv.
6. Voitov, H. V. (2021), *Administrative and legal principles of corruption prevention in the bodies and institutions of execution of criminal penalties of Ukraine* : Candidate of Law dissertation : 12.00.07, Odesa.
7. Holina, V. V., Valuyska, M. Yu., Holovkin, B. M. et al. (2014), *Criminology* : textbook, Pravo, Kharkiv.
8. Lytvinov, O. M. (2008), "Socio-economic vector in the mechanism of crime prevention and its determinants", *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*, Vol. 41, pp. 111–117.
9. Bohatyryov, I. H., Kolb, O. H., Topchiiy, V. V. et al. (2020), *Criminology* : academic textbook, Tekhnodruk, Chernivtsi.
10. Zakalyuk, A. P. (2007), *Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice*, Vol. 1, Publishing House "In Yure", Kyiv.
11. Kovalenko, V. V. (2004), "Socio-economic conditions of crime prevention in the economic sphere", *Law of Ukraine*, No. 8, pp. 12–18.
12. Puzyryov, M. S. and Dzyuba, V. S. (2024), "Economic crime under martial law as a threat to national and state security of Ukraine", *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, Special Issue No. 1, pp. 184–190.
13. Ishchuk, O. S. (2016), *Theoretical-methodological and practical foundations of criminological activity of the prosecutor's office of Ukraine* : Doctor of Law dissertation : 12.00.08, Kharkiv.
14. Sazonov, V. V. (2020), *Criminological support of economic security of Ukraine* : Doctor of Law dissertation : 12.00.08, Kharkiv.
15. Nykyforenko, N. A. (2024), "General social measures to prevent corruption-related criminal offenses", *Legal Scientific Electronic Journal*, No. 1, pp. 543–546.
16. Mashevska, A. A. (2022), "Foreign experience in the use of the system of labor and motivation of enterprise employees", *Effective Economy*, No. 4, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10175> (accessed 06 January 2026).

17. Deineka, O. H. and Dzyaduk, H. O. (2022), *Anti-corruption activity in the field of public administration* : lecture notes, UkrDUZT, Kharkiv.
18. Lytvinov, O. M. et al. (2018), *Criminology. Academic course* : textbook, Kondor, Kyiv.
19. Ivashko, S. V. and Petrenko, S. V. (2025), "General social measures to prevent crime in the budgetary sphere", *Kyiv Law Journal*, No. 2, pp. 352–357.
20. Bohatyryov, A. I. (2012), "Commitment of a corruption offense as one of the stages of professional deformation of personnel of the State Criminal-Executive Service of Ukraine", in *Actual problems of preventing corruption manifestations in the State Criminal-Executive Service of Ukraine* : materials of the scientific-practical seminar (Kyiv, 12 April 2012), State Penitentiary Service of Ukraine, Kyiv, pp. 15–17.
21. Kolodiaznyi, M. H. (2012), "Global practice of public participation in crime prevention", *Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, No. 3, pp. 265–273.

Дата першого надходження статті до видання: 15.01.2026.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 21.01.2026.

Дата публікації (оприлюднення): 18.02.2026.